

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zaženo na ta dan praznik, izid.
Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 12. vel. serpana 1870.

List 32.

Devištvo prelepo.

Devištvo prelepo,
Vse tebe časti,
Po zemlji vesoljni
Ti slava doni.

Posoda si blaga,
Ki hraniš čistost,
In terdna podlaga
Za pravo svetost.

Bogastva, zakladi
Minljive zemlje
So proti devištvu
Zgubljive megle.

Teško se ohrani
Devištvo svetó,
Sovražiti treba
Je svetu ljubó.

Zató pa plačilo
Največe ima,
Ker treba studiti
Je slasti svetá.

Vse zemlje devištvo
Najlepši je kras,
Zató naj slavi se
Povsod in ves čas.

Oj blagor človeku,
Ki óno je zbral,
V nebesih mu krono
Bog za-nje bo dal.

Br. A. V.

Lilija.

Oj, ti prebela lilija,
Podoba serca čistega,
Jaz bom iskreno ljubil te
Kot rože vse pozemeljske.

Na tihem cveteš ti lepó,
Nebó pošilja ti rosó,
Nebó pošilja solnčni žar,
Nebó skerbi za té vsikdar!

In ker nebó za té skerbi,
Obleka tvoja se blišči
Bolj kakor Salomónova
Se nekedaj je bliskala.

To vse pač priča mi na glas:
Kakó je drag deviški kras
In káko sam Bog rad ima
Človeka čistega sereá!

Zatorej jaz skerbeti čem,
Kakor najbolje znám in vem,
Da serce moje zmér čistó
Tako ko ti, oj lilja, bó!

Br. A. V.

Vera in strahovanje v šoli.

Po vseh deželah, piše „Baltim. ljuški časnik“, so prostomavtarji v poslednjih letih začeli obračati svojo pozornost na šole s tim namenom, da bi s šole tudi ljudstvo zase pridobili; kajti kdor ima šole, ima tudi ljudstvo, katero se rado po naukih učenikovih ravna. . . Od nekdanj se ni drugi pečal s podučevanjem in šole, kakor cerkev in njeno duhovstvo. Čas in denar so darovali duhovni in drugi pobožni kristjanje (gospodje mavtarji pa nič ne), da so podučevali ljudstvo. Da so se kar na enkrat začeli liberalci za šole prašati ter gospodarsko se širiti, temu gotovo ni vzrok ljubezen do otrok, katero le vera in keršanstvo dati more; ampak kar liberalstvo namerava, je ravno to, da se mora šola brezverna storiti. Šole tega kopita imenujejo „brezverske šole“, toda, ako ni šola keršanska, je zoper keršanska, „kdor ni z menoj, je zoper menc;“ ako se ne uči otrok v nji Boga spoznavati in ga ljubiti, se pa uči v nemarnosti do Boga in merzloti do vere.

Perva in naj imenitniša dolžnost učenikova je, otroke keršansko izrejevati, jim globoko v serce vsajati ljubezen do dolžnost, ktere imajo do Boga, do višjih, do staršev, do vsih ljudi, pa do samih sebe. Čitanje, pisanje, številjenje nikakor ni glavna reč, ker vse to se lahko komu prav dobro odseda, vendar je pa zraven še prav reven hudobnež. Glavna reč je, da se otroci učé Boga in bližnjega ljubiti, staršem in dobronikom hvaležni biti, ne pa biti vertoglavi napihneži, ki čez malo ne Boga, ne dobronikov, ne lastnih staršev ne poznajo več. In da šola ta svoj namen doseže, naj uči učitelj tudi z izgledom, kar uči z besedo; ne smé biti zadovoljen s tim, da verske in nravske nauke le uči, mora jih tudi sam izverševati. Naj bolj žalostna stvar na zemlji je „moralist“, kateri sam ne spolnuje, kar druge uči. Na vse mora učitelj svoje oko obrnjeno imeti, kar se tiče duha, serca in nravi otroške. Nikoli se ne smé pokazati v družbah, ktere so resnobi in visokosti njegovega stanu nepristojne. Ako odgajajo mladino možje, ki se tako vedejo, ki se s tako resnostjo in ponosom z odrejo in podučevanjem otroškim pečajo, potem je gotovo veliko storjenega za ljuško oliko.

V dobri šoli mora biti vera in nravnost perva reč; kajti vera in vest je podlaga vsakaki oliko. Brez vere ni nravnosti, ktera bi bila kaj vredna, zakaj le vera ima določevati postave nravnosti. Najpred vera, potem zapovedi; najpred Bog, po tem je še le vest. Zakaj vest brez pravega Boga gazi po strašnih breznih in smertnih mrakih. Nraвне postave mora izreči določno in natanko oblast, ktera ima vest človekovo v svoji oblasti; ta veljava pa je Bog, in sicer Bog sam.

V katoliških šolah se zato tudi povsod najde bridka martra (razpelo); zato se moči pred učenjem in po učenju; otroci se vodijo ob delavnikih, ob nedeljah v cerkev, ter se ondi nadzorujejo. Kdor molitev prepoveduje, on je sovražnik Boga in človeštva; zakaj molitev veče človeka z Bogom: „Molitev je povzdigovanje serca k Bogu.“ Učitelj jih spremlja pri vajah za pervo sv. obhajilo, čuje pri njihovi molitvi in pri verskih opravilih, ter jih spodbuja z izgledom k pobožnosti.

K dobro vravnani šoli pa se zahteva še nekaj več, in ta „več“, ktero se pogrésa ali pa živinsko rabi v mnogih šolah, je šiba. Pa ne, da bi učitelj nespametno in neusmiljeno udrihal uboge otroke po rokah, po glavi, po licih, ampak skorej bolj za strah kakor za pravo tepenje, ki je pa tudi včasí potrebno, toda po pameti in ne v jezi in strasti. V poslednjih časih se je močno razširila hudobija, morije vsakoršne baže so se pogostile, to pa dostikrat pri onih gojencih, pri kterih ni šiba po potrebi pela. Kjer se je zavergla šiba, ondi se zgublja spoštovanje do veljave očetovske, vladске in cerkvene.

Vse pa je zgubljeno, kjer se ne dela iz višjih na.

gibov, zavoljo Boga, iz čiste ljubezni do bližnjega, v oziru na prihodnje življenje; to pa le vera prav uči. Odgojanja brez vere niso za nič, — skoraj čisto za nič. To se zmiraj bolj kaže in dokazuje.

Časnikarski motivci in papeževa nezmotljivost.

Smešno je, s kolikim serdom, z debelimi biči, v gosti sapi farizejske svoje gorečnosti tako imenovani „frajgajsterji“ ali prostoverci včasih „vraže“ preganjajo ter v svoji ihti mahaje velikokrat tudi po resnicah krešejo; berž pa, ko se jim zdi, da „vražja voda“ teče na kolo njih lastnega mlina, so ti možaki sami taki babjeverci, da bi mislil človek, zdaj zdaj bodo šli v kuhinjo iskat starih metel, da bi jih jezdarili na Klek ali drugi hrib, ki je razpfit z vražnoverskimi in bedastimi čenčarijami.

Undan o razglašenji verske resnice zastran papeževe nezmotljivosti sem bral v enem zanikarnih časnikov bedast spis, ki nikoli ne more dosti popisati, kako je takrat bilo hudo vreme, ko se je omenjena verska resnica v št. peterški cerkvi v Rimu razglasovala, češ, kdo vé, kak nesrečen pripomen tudi to ima za novo dogmo, da to je pač „poslednji veliki dan starega papeškega Rima!“ Tako tedaj?.. Tega vendar ne morete tajiti, da „veliki dan“ je le res bil! Tudi to spoznanje je nekaj vredno. Kar pa „poslednji“ dan tiče, se ti revni „lažnjivi preroki“ ravno tako motijo, kakor se je njih očka Luter Martin motil, ko je pél: „des Papst's Gewalt wird bald vergahn.“ (Papeževa oblast bo kmali minula.)

Zraven neslanega zabavljanja so hudobni listi bahško napovedovali, kako bodo ljudje na trume vrel iz katoliške cerkve, ako se nezmotljivost za dogmo razglasi. Nespamet; bodo mar vaše strašila sveto cerkev v njenem razvoju in napredovanju zadrževale? Ali niso tudi judje otrsovali, rekoč: „Terd je ta nauk“ — o vživanji nebeskega kruha — in so bežali od njega? Se je mar dal Zveličar farizejem „terorizirati“ — ostrašiti? Nikakor ne! In komu pa škoduje, kdor odpade, povejte nam? Če je katoliški oče tako neusmiljen, da zavoljo hude terme hoče pahnuti v nevero sam sebe in svoje otroke, cerkev to gotovo miluje in obžaluje, kakor vsak človek dobrega serca: terpel pa boče zapeljivec in zapeljani svoje pogubljenje, ker „brez vere“ tako gotovo „ni mogoče Bogu dopasti,“ kakor gotovo je sv. Duh to govoril. Molčimo o brezbožnih in škodovelnih listih, kateri cele narode podpihujejo zoper Kristusovo cerkev in vero ter jih stermoglavijo v toliko nezadovoljnost, v razpor med seboj, v revno in nesrečo. Ali so to res svetilnjaki, omikevalci ljudstva?... Določena resnica o papeževi nezmotljivosti zamore le samo tiste motiti, kateri že poprej niso verovali, da je katoliška cerkev sploh nezmotljiva, ki tedaj že poprej niso bili v resnici katoličani, in pa tiste, ki so dosti slabi, da se frajmavrarskim rogoviležem dajo zapeljati.

Izmed keršenih nejevernikov je nekaj strašno divjih in sovražljivih, „ki se spoznani keršanski resnici ustavljajo“ — in torej zoper sv. Duha greše.

Ti terdovratni ljudje ne pomislijo, da so celo v tem, kar katoliški cerkvi očitajo, v naj večjem nasprotju. Zakaj, danes jih slliš čmokati, kako da cerkev zaničuje vsak napredek, da je vedno v gosti temi srednjega veka itd.; — jutri pa vdarijo na drugi zvon, rekoč: cerkev ni več poprejšna, ona uči nove nauke. Pa oboje je laž. Ali je res kak nov nauk v katoliški cerkvi, kterege ni bilo od začetka?... Ne; v katoliški cerkvi ni nobenega novega nauka. Res je pa, da cerkev svoje nauke neprenehoma razlaga, pojasnuje, bolj natanko

sčasoma določuje — zlasti v cerkvenih zborih. In v tem pomenu se mora naravnost spoznati in poterditi ta-le resnica: Kakor dandanašnji z veliko naglico vse napreduje, tako tudi katoliška cerkev s svojimi nauki. Kar se poprej že sto in sto lét ni zgodilo, to se je dogodilo pod sedanjim slovitim papežem v kratkem času dvakrat: leta 1854 je bilo za versko resnico razglašeno neomadežano spočetje Marije Device, — in ravno zdaj nezmotljivost Kristusovega namestnika, kadar s prestola uči narode vero in verno življenje.

Ali ste pa to novi resnici?... Kdor bi to terdil, bi bil lažnik. Vselej, ob vsih časih se je verovalo, da je Marija, Božja Mati, brez madeža izvirnega greha spočeta; — vselej, ob vsih časih so veržiki spoznali v namestniku Kristusovem nezmotljivega učenika za vero in za verno življenje. Vsi škofje, vsi duhovni in verniki celega sveta so se vse čase v Rim obračali, ko je kakoršen koli dvom vstal v cerkvenih rečeh, ali kadar je v čimur koli bilo treba kacega privoljenja, polajšanja, pojasnenja itd. In kaj je obveljalo za verske resnice iz obravnáv vesoljnih zborov? Tisto, kar so papeži poterdili in nič drugega ne, ko bi bila tudi le manjšina zbranih očetov sklenila; kar pa papež ni poterdil, to se je na stran djalo. Namestnik Kristusov namreč ima od Kristusa ključé sv. cerkve, on ima zmožnost in oblast „brate poterjevati,“ on je skala, na katero je nepretresljiva cerkev zidana. Kakošna bi bila to skala, na katero je Kristus cerkev zidal, ako bi se sama gugala, se dala premakniti, zmotam premagati? Kakošen bi bil véliki, prvi pastir ovec in jagnjet, ako bi jih sam zamogel z zmotami, z lažnjivimi uki zapeljivati?... Kaj bi mi mislili od mojstra, kateri bi naj večí poslopje na zemlji na pesek zidal? Bi mar smeli misliti, da je ta mojster moder, — da je sam Bog?... Bog, Kristus je cerkev zidal, in postavil jo je „na skalo“, — ne na pések.

Mnoge moti to, ker nimajo pravega zapopadka o nezmotljivosti Kristusovega namestnika. Oni menijo, da je nezmotljivost v tem, da papež ne more grešiti, in pravijo: „sej smo vsi grešniki.“ Kaj pa da smo, in tudi papeži niso brez greha, — marsikteri so se hudo grešili, če tudi deseti ali morda petdeseti del tega ne, kolikor jim nakladajo sovražniki in marsikteri lažnjivi zgodovinarji. Toda v tem ni papeževa nezmotljivost, da bi ne mogel grešiti, ampak v tem, da ne more zmote, laži učiti, kadar govori „s prestola,“ „vravno,“ kadar kakor namestnik Kristusov njegov uk razlaga. Kakor se Bog tudi nevrednega duhovna lahko posluži, da deli odupušenja potrebnim grešnikom odvezo grehov, tako Božje vse-mogočnosti nič ne zadržuje, da zamore po papežu, ko bi bil tudi sam zase nevreden, vendar vernike neskaljeno resnico učiti. Ali so mar verniki zato na zgubi, ako se nameri, da bi jih papež nezmotljivo učil resnice, če tudi bi bil sam grešnik? Ali je voda slabši, če jo pijesh skoz železno, kakor ko bi jo pil skoz zlato cév?

Nikar naj torej noben vernik ne posluša zapeljivcev, ako gobezdajo in pravijo: Papež si božje lastnosti prilastuje, se Bogu enači, hoče nekako napol Bog biti, in kdo vé, koliko enacih gerdih preklinovanj — zato, ker je nezmotljivi učenik resnice! Ti ljudje ne pomislijo prav nič, kako nespametno je njih govorjenje; zakaj ko bi mógel papež zato, da uči resnico nezmotljivo, napol Bog biti, kaj bi mógel biti pa vsak priprosti mašnik, ki vsak dan veliko večí čudo dela pri sv. maši, ko namreč bistvo kruha in vina spreminja v Kristusovo telo in kri! Skrivnosti sv. vere so — kakor ena tako druga — nezapopadljive, noben človek jih z umom doseči, jih zapopasti ne more, ampak verovati jih mora, če hoče imeti dar vere in pravico: vernik imenovati se. Na to pa je zastavljeno zveličanje naše, zakaj: „Brez

vere ni mogoče Bogu dopasti.“ „Kdor ne bo veroval, bo pogubljen.“ Tega pa si ni izmislila „Danica,“ da bi se kak liberalen list lagal in rekel: „Klerikalna Danica“ pogubljuje; to je nauk sv. pisma, nauk sv. Duha.

Cerkev pred sodbo.

(Spisuje Fr. Štrukelj.)

IV.

Krivi toživci pravijo: Cerkev zapeljivka uči, počenši iz Rima, po vsem svetu; uči pa suhoparne molitve, priporoča — tirja protinatorno življenje, in dolgočasi s praznimi obredi.

Ktere ure so naj pomenljivejše v zgodovini človeškega rodú? — Prav gotovo one, ki jih je Sin Božji previsel na križu, da je sprijaznil nebo z zemljo, in videč, da je dopolnjeno vse, zavpil je z močnim glasom: „Dopolnjeno je. Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo!“ Po tem velevažnem trenutku je hrepnela poganska starodavnost, poznejšnost pa se zaupljivo nazaj ozira nanj.

In Jezus je nagnil glavo in umerl. Prišel je vojak s sulico in prebodel Zveličarjevo stran, iz ktere je tekla kri in voda, ona milostna reka, ki gasi žejo vsim rodovom, in ozdravlja vse bolezní Adamovih otrok. Adam, preded človeškega rodú, je bil zaspal v raju, in Bog je vzel mu rebro iz strani, da je naredil ž njega Evo, mater človeškega rodú. Na križu na Kalvariji pa je zaspal drugi Adam, Jezus Kristus, zaspal je za skrivnostnim spanjem smertinim, in pritekla je iz njegove strani kri in voda, — sv. cerkev, mati vseh vernikov.

Vsak verni kristjan mora spoštovati svojo duhovno mater sv. cerkev. „Moj sin, spoštuj svojo mater, sv. cerkev, vse dni svojega življenja.“

Pa kako se spoštuje, kako se ravná s cerkvijo? Rudečica kipí v lica človeku, kedar prebira dandanašnje časopise, pa različne spakaste knjige in brošure; nejevolja ga prevzema, kedar posluša ostudne laži in obrekovanja, ki jih imajo mogočni liberalci vedno na jeziku. Naši zanamci bodo imeli pač čudne pojmove (zapopadke) o dandanašnjih zvoncec nosečih liberalcih, pa o izomiki našega stoletja. Prava, plemenita omika in vednost ne zbadate in ne obsojate sv. cerkve, pač pa jo zbada in obsoja zdivjana omika in vednost, ki bohotno rastete v sedanjem stoletju.

O ljuba sv. cerkev, kaj napačnega si učinila, da tako divjaški mahajo po tebi? — Očitajo ti, da učiš, počenši iz Rima po vsem svetu, da blebečeš suhoparne molitve, da priporočaš protinatorno življenje, in da dolgočasiš s praznimi obredi.

Sedaj se pa le odgovori, liberalci pričakujejo! —

Cerkev uči suhoparne molitve... Kaj še! Pa že le! Ktera molitev je suhoparna? Morebiti naše vsakdanje molitve, ki jih zná vsako dete, ki jih moli berač pričakovaje božjega darú; molitve, ki jih moli omikanec in neomikanec, učeni in neučeni, svetla gospoda pa pristo prosto seljaštvo; molitve, ki jih je učil naš Gospod Jezus Kristus, aposteljni in sv. cerkev, in v kterih so obsežene naj lepše resnice naše sv. vere? Nauki sv. cerkve izvirajo iz večne resnice, in so že mnogokrat prestali ostre skušnje pri vseh inštancijah ali stopnjah človeške učenosti, in vsaki pot se je jim dalo spričevalo, da le oni zamorejo zadostiti človeškemu duhu, in vpo-kojiti človeško serce. Vse, kar so kedaj misleči in učejaki izumili plemenitega in blažilnega, vse se nahaja v verskih resnicah sv. vere; pa ne samo to, še mnogo več, zato ker je nauk sv. cerkve Božja resnica. Se vé, da se ta nauk razločuje od liberalskega nauka, ni drugač, mora se razločevati. In ko bi bile verske resnice sv. cerkve zgolj zbirka naj lepših umovih iskric, ki so se utrinile v blagočutečih mislečih, kako neki bi mogla

cerkev terditi, da je edino zveličavna, kako neki bi mogla zahtevati, da se ima njen nauk razširiti po vsem svetu?

Resnica pa je za vse ljudi brez razločka, tedaj ne samo za učenjake, ampak tudi za navadne ljudi, in ker le kristjanstvo brani v sebi takove resnice, toraj le ono zamore podajati naj više resnice vsim ljudem brez razločka. Cerkev serčno želi, da bi s pomočjo svojih resnic osrečila, oblačila, razsvetila in osvobodila vse ljudi od kraja, toraj razsajujejo na vso moč zagovedeni svobodnjaški kričuni, videči, da cerkev ovira njihove nakane, s kterimi bi radi ugonobili človeštvo, to je, zakovali v večno robstvo nevednosti pa svoje lakomnosti in slavo-hlepnosti, in s satansko togoto očitajo in podtikajo cerkvi svoje lastne prav satanske naklepe.

Kako lahkoumevni so nauki sv. cerkve, kako težkoumevni, nejasni, zapleteni in nasprotovalni pa so modroslovski sostavi! Kteri modrijan, kteri učenjak najde pot iz njih? Kteri vedeželjec si more ugasiti žejo pri njih ali ž njimi? Resnice sv. cerkve so nadpametne, nikakor pa ne nespametne; nadnatorne, nikakor pa ne protinatorne. Zgolj natorne, pa s človeško pametjo dosežne resnice namreč ne morejo ugasiti naših željá in ustavití našega hrepenenja in upanja. Duh naš ni zadovoljen, če bi gledal zgolj natorne obraze, on hoče više se dvigniti, sej namenjen je za večnost, za nebesa. Ali pa serce naše more kje na zemlji najti pravi mir? „Nikjer drugej ne, kakor v Bogu,“ piše sv. Avguštin. Če pokloniš sercu človeškemu ves svet, vse odlikovanja, zaklade in sladnosti, vendar ne ustaviš njegovega hrepenenja. To čuti vsak, ki je kedaj premišljeval: „od kodi sem, kaj sem, in kamo grem?“ Ali koliko je liberalcev, ki premišlujejo in si odgovarjajo na ta splošna vprašanja? Pa vendar bi to morali vsi, vzlasti oni, ki hoté učiti in blažiti ljudstvo. In vendar noben liberalni učitelj, ko bi kdo vprašal ga, ne bi mogel odgovoriti: od kodi je, kaj je in kamo gré, če ne bi vzel na pomoč učeče sv. cerkve. Plemenita vednost ne bo nikoli obsodila cerkve. Njene resnice se ne starajo, one se prilegajo vsakemu ljudstvu ob slehernej dobi, in teh resnic ne bo obsedel noben veleum.

Toda liberalci vendar le še terdijo, da cerkev s svojimi — češ da — zastarelimi nauki nasprotuje umu pa vednosti, da ju pobija in zameta, da so njene resnice si navskriž z umom pa z vednostjo. To pak terdijo zato, ker nič ne verujejo. Vera ne zameta uma, ker ona živi v njem in ž njim; kajti ko bi ne bilo treba veri uma, tedaj bi bila brezumna žival naj srečnejša, čemur vendar noben liberallec ne bode pritegnil. Vera še le daje pravo veljavo človeku, vera ga dvigne nad vednost, vera pomore priprostemu, pa v naukih sv. cerkve izvedenemu možu, da se lahko skuša s posvetnim modrijanom, ki bahaje s svojo učenostjo in modrostjo nazadnje ne vé, pri čem je, ne vé odgovarjati na naj bolj navadna vprašanja, na ktera pa z lahkoto odgovarja vsako dete, in bolj ko si tak napuhnjenec glavo beli in verta s svojim umom, bolj se mu mrači pred dušnimi očmi, in nazadnje že ne vé, ali sanja — kali? Pa tudi ne more biti drugač, kajti Bog se ustavlja prevzetnim, upihne jim luč razsvetljevalko, in potem ne vejo ne kodi ne kamo. Sv. cerkev tedaj ne uči suhoparnih naukov, ampak naj više modroslovje. —

Kaj pa npravna (zadržanska) postava, ta pa gotovo omaga pred mogočnimi svobodnjaki, ki ji očitajo, da tirja protinatorno življenje?

Cerkev, krepko se postavi na noge, vinjeni Kurent pa prismojena Ljubamaža ti grozita s pestjo in z jezikom, pobijeta te, — toraj pazi se!

Naravna, čednostna postava sv. cerkve izvira iz večne svetosti, toraj lahko brez boječnosti velí pože-

ljivemu svetu: „Kdo mi more očitati kakov greh?“ Cerkev je s to postavo odvažno stopila pred jude in pogane, pred vladarje in podložne; ni se splasila in umaknila pred nobeno grožnjo ali pretnjo. „Ni ti dovoljeno, pa je!“ kliče slehernemu, ki grešno živi. Ta njena postava je sveta, zato ker je tudi Postavodajalec svetost sama. Vsak želi na smertni postelji, da bi bil živel takisto kakor priporoča zadržanska postava sv. cerkve; to pa zadosti spričuje, da je sveta, da je doma iz nebes; toraj pa tudi brez usmiljenja obsoja greh pa strast, in neustrašeno priporoča lepe čednosti. Ker je ta postava doma iz nebes, želi vzeti v nebesa vse, ki živé po njenem nauku. Svet pa ji kljubuje, se bojuje z njo; zakaj neki? Zato, ker ta postava prav do živega seza njegovemu grešnemu življenju. Ali ona se ga ne boji, ona se vojskuje zoper vso silo temnega kraljestva. Vse, kar se ji očita, vse se opira zgolj na zmoto pa na laž, toraj vsa zedinjena moč nič ne izdá, ne more razdeti njene čistosti in lepote. Ona vodi vse misli človeškega duhá in vse občutljeje človeškega serca, pa tudi sodi vsa naša djanja.

Zadržanska postava Jezusa Kristusa je rodovitna mati vse one svetosti, ki se je razvela in se razcveta na zemlji. In vsak, ko priznava, da je človek namenjen za nebesa, da je duša neumerjoča, da nas čaka večno plačilo, vsak taki mora tudi pritegniti, da je zadržanska postava sv. cerkve blagonosna, — cerkev pak nedolžna. Noben poštenjak še ni obsodil zadržanske postave sv. cerkve, kajti vsak, ki po njej živi, vživa mir, veselje in blagoslov, prederzni preziralec pak rad ali nerad posluša grenke očitke svoje vesti.

In ker liberalci ne morejo utajiti, da je zadržanska postava sv. cerkve zares blažilna, tedaj se ji pa posmehujejo, kakor je blodež in razberdanuh Herod s svojimi dvorjani se posmehoval deviškemu Nazarejcu. Čista in sveta nevesta Sina Božjega stoji povezana pred sodnjim stolom venčane nečistosti, ki sodi sama po sebi vse, in toraj meni, da tudi vse drugo je omadeževano in nagnjusno.

Strast mesena pa izbrise z duše krasno podobo bozanstvenosti, oskruni telo, tempelj sv. Duha, zamaže sleherni čednost in zamori sleherni hrepenenje po rečéh božjih; ona otemni um in pamet, in človek, ki je prej bil podoben Bogu s pomočjo milosti, enači pa sedaj brezumni živali, ki ne pozná svojega stvarnika. Takov človek se več ne zaveda duhovnosti, neslano mu je vse, kar diha po njej, zoperna mu je pobožnost, zatajevanje, devilstvo, ne veruje več, da je duša neumerjoča, in da čaka bogoljubnega večno plačilo po telesni smerti. Pri takem veljajo besede: „Cerkev, zastonj se trudiš, sej ne veruje, zastonj obetaš in zastonj protiš, kajti duh malikovanja ga je obsedel.“

Ker pa cerkev obsoja tako življenje, ker ono pelje v večno pogubljenje, zato pa kričé mesenjaki, in terdijo, da je cerkev mučiteljica človeškega rodú, češ, da tirja protinatorno življenje. —

Liberalci se zaganjajo tudi v obrede sv. cerkve. Toda kar je človek brez glasú, ono bi bila cerkev brez obredov. Obredi so prelepa obleka, s katero se ogrinjate vera pa zadržanska postava; vse kar gledamo pri obredih, kaže pravega duhá, vse oživlja, povečuje; obredi so, dejal bi, telo kristjanske vere in kristjanskega življenja. Vera brez obredov bi enačila golemu skalovju, ali pak odljudni puščavi, kjer je življenje že davnaj izmerlo. In če se človek veseli, kedar vglada zvezdato nebó, če mu dobro dé, kedar dojde v mičen kraj, zakaj neki ne bi se veselil med pomenljivimi obredi sv. cerkve. Liberalci zasmehujejo obrede, ki jih ne umejo, ki ne poznajo duhá, ki dije iz njih, toraj oponašajo, da so zgolj suhoparno velikolepje in brezumna bliščoba.

Ali kjer je vera, tam so tudi obredi, to je gotovo, zakaj človeško serce ne more drugač, kakor da ono, kar znotraj čuti, tudi po zunanje razodeva. Sej človek ni angelj, zgolj duh, njegov duh tiči v telesu, toraj je po svoji natori dvobitje, s telesa pa duše. Vsled svojega dvobitja pa hoče ono, ki se godi v oserčju, tudi zunanje razodeti. Res je, da prvo nalogo pri službi Božji ima le misleči duh pa čuteče serce, ali telo je služabnik duhov, toraj ima že tudi nekoliko opravila zraven.

Obredi pa tudi pospešujejo splošno pobožnost, kar mora priterditi vsak, ki nalašč ne nasprotva. Mnogokrat zgolj zunanost spet obudi in poživí potertega duha. Kdo še ni skusil? Cerkveni obredi nam podajajo obilno zalogo za tolažbo in vnemanje, iz njih zajema verni kristjan podučenje, obredi so, dejal bi, vteleseni cerkveni govori, vzlasti neučenemu, pa tudi učenemu, samo treba je, da jih umeva. Pred nekaj leti je došel v Ljubljano avstrijsk general, ki je šel na véliki petek v stolno cerkev, kjer so ga obredi z izvrstnim petjem tako močno ginili, da se je razjokal. Djal je sam, kakor se je govorilo: „Bil sem na Italijanskem in drugod, hodil sem k operam in drugim različnim zabavam, a nikdar še ni nobena zabava me ginila tako, kakor cerkveno opravilo na véliki petek.“

Povedalo bi se še marsikaj družega, da obredi cerkveni niso prazna igrača, brezumna bliščoba, ampak polni spodbudnosti in življenja. Obredi cerkveni izvirajo iz Božje svetosti in lepote, v njih se obrazi vsegamogočnost in ljubezen Božja.

Se ene ne morem zamolčati. Pomislimo na preimenitno slovesnost sv. Rešnjega telesa dan. Kako marsikteri liberalci, ki sicer veliko hudega govori ali celo počne zoper vero in sv. cerkev, je na sv. Rešnjega telesa dan olepšal okna za sprevid. Zakaj je to učinil? Gotovo ne v kljubovanje, kajti bi bilo presmešno. Zakaj pa? Nesrečni človek ne more do cela zatreti v sebi verskega prepričanja, ono pa, kar vré znotraj v človeku, tudi skipi na dan. Pač bi bil morda marsikteri za oknom sloné lahko djal: O vi vsi, ki greste mimo po potu, pogledjte in se prepričajte, da se versko čutilo ne dá popolnoma zatreti, ter se tudi po zunanje kaže. Marsikteri je imel dobro mater, pobožnega očeta, bil sicer v dobrih rokah svoje perve leta, in nauki, ki so se mu vcepili v mlado serce, niso izmerli. Ti nauki imajo nadzemeljsko moč, ki se ne dá tako lahko izkoreniniti; zato je v takem nesrečnem človeku tisti notranji boj, ki se mu bere na vsem zunanjem.

Pustite tedaj cerkev, nedolžna je: nedolžen je njen nauk, njena zadržanska postava pa njeni obredi. Naj se le zarotujejo liberalci od solnčnega vzhoda do solnčnega zahoda, naj se le vzdvigajo zoper Kristusa in njegovo cerkev; vendar le ne bodo ustavili zmagovitega napredovanja njenega. Kdo ne vé, kolikokrat je že sv. cerkev zmogla! In če ne vé, naj vsaj pogleda v njeno zgodovino, pa bo moral zaklicati, kakor nekdanj škof Wittmann: „Sv. cerkev je čudovita; razteza se po vsej zemlji in razliva svojo blažilnost po vseh ljudéh, celo po takih, ki ne počivajo v njenem naročju, zato pak ne morejo utajiti njene božanske veljave in nebeške moči, če tudi se vzdvigajo zoper njo.“ — Cerkev katoliška strinja vse različne narode, in jih veže z vezjo sv. naukov pod enim vidnim poglavarjem, nezmotljivim papežem. In to dela v njej božja moč, človeška sila ne zmora kaj takega. Ko bi hoteli kralji in knezi zlití države v eno državino telo, tega ne morejo, če bi še tako radi. Nikdar ne dosežejo edinosti, pač pa to zamore sv. cerkev, kar nam sama jasno spričuje.

Liberalci, odnehajte in udajte se; pomislite, kako nesrečne so ljudstva, ki so se ločile od svoje duhovne matere, ki nimajo duhovnega očeta. Ne vejo, ne kod

ne kam. Kako nemirno živé nekteri angleški duhovi, ki niso na pravem potu; sezajo sem, sezajo tje, ali po-koja in zadovoljnosti ne bodo našli, dokler se ne spusté v naročje rimsko-katoliške cerkve, ki ljubeznjivo vabi k sebi vse, ki so se bili odcepili od nje. Prevzetnim duhovom pa se cerkev ustavlja, in njeni poveljniki so djali na zboru v Rimu: „Zavalimo pred nje in njihovo pogubno snovanje ono skalo, na kateri stoji sv. cerkev, odkrimo jim naše izročila, ki obsezajo vsa stoletja do Kristusa. Svojemu verhovnemu poveljniku pak so izročili krasno, po vsem svetu vihrajočo zastavo, na kateri se leskečejo z zlatimi čerkami vvezene besede: „Sledite in verujte: Nezmotljiv papež, nezmotljiv v ver-skih določbah! Amen je! —

Kako se misli na Nemškem o tem in inem.

Dr. Ant. Kirschbaumer je dal na svitlo knjigo „Missionarius apostolicus,“ ki ima veliko znamenitega z nje-govega popotvanja. Naj posnamemo čertico, ki kaže zlasti razloček med tem, koliko bolj spoštljivo priljudno in olikano se dostikrat misli in piše po Nemškem o ka-toliški cerkvi, kakor pa mnogi avstrijski liberalni div-jaki, ki se skušajo, kateri bi bolj gerdo preklinjal in suval sveto katoliško cerkev.

Med sodnijsko obravnavo zoper linškega škofa Ru-diger-ja, sem bil ravno na potu skozi Nemško, in prav velikrat sem imel priložnost slišati javno mnenje o tej reči. Vsi časniki, kateri so mi prišli v roke od Elbe do Rena, in do Izara in Donave, so pisali o tej reči kakor o jako pomenljivem dogodku. Zavzetno občudovaje so govorili o tem vsi katoliški listi; pa tudi taki, ki so bili z a obsodbo škofovo, so se obnašali pošteno in spodobno, kar sem, žalibog, pri nekterih avstrijskih pogrešal; da, bili so tudi poštene protestanski listi, ki so početje škofovo kot pravo (korektno) zaznamovali. Govoril sem z višjimi svetnega in duhovskega stanú, ki so z vso spo-dobnostjo in občudovanjem besedovali o osebi častitlj. škofa Rudigierja, v nekterih škofijah so se celo narejale nanj hvalne adrese (pisma). Večkrat se mi je godilo prav tesno, kedar mi je bilo treba zagovarjati „kato-liško“ (!) Avstrijo, vsled nepopisljivih dogodb nove ère. Naj bolj čudno pa se mi je zdelo, da le protestantje in Prusi so hvalili napredek avstrijski, vsi drugi Nemci ga le pomilovali.

Zno dobro pa so spoznali vsi, da bode sedanji po-tres zdramil počasne Avstrijance ter jih zbudil k veči delavnosti, pa da je posebno katoliškemu duhovstvu potrebna ta ognjena skušaja, da se iz nje obnovljeno vzdigne. Boj je neogibljev, je pa zraven še časten. Le strahljivci so zmage nevredni. Kadar se pa cerkev na Avstrijskem povzdigne k novi moči, se bo svetilo tudi ime linškega škofa Rudigierja v zgodovini, akoravno ga sedanjost preojstro sodi. Močnodušni možje vselej na eno ali drugo stran kaj skalé, pa zato doveršujejo tudi djanja, ktere jih delajo neumerljive. Hvalisanja pa, ka-koršne so se godle jožefinarsko gibljivim pastirjem, tiho počivajo po truhljenih časnikih, — komu je še danes kaj mar zanje?

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Duhovno srečkanje za duše v vi-cah od bl. Janeza Alvernskega z 61 številkami — se dobiva pri g. M. Gerberji (cela pola 2 kr.) Kupite in srečkajte, — hvaležne vam bodo duše v vicah.

Molitve pri očitni službi Božji — čisto na novo natisnjene z novim evangelijem vred se dobivajo pri g. Gerberji. (Cena v usnji 70 kr.)

(Solsko.) Gimnazijsko sporočilo Novomeško

ima precej obširno razpravo „o glasu in naglasu na-šega knjižnega jezika v izreki in pisavi,“ spisal P. Sta-nislav Škrabec. Učitelji vsi so redovniki sv. Franciška*); učencev je bilo letos v osmih razredih 146. Lani jih je delalo godno preskušnjo dvajset: štirje so jo bili do-veršili izverstno, trije pa so odleteli in sicer dva za dva mesca, eden za pol leta; letos pa z 1 vnanjim 14, iz-med kterih sta dva izdelala jo izverstno, trije pa se imajo zoriti še dva mesca.**). Čudno je, da se po na-tisnjenem kazalu nobeden ni oglasil za stan duhovski. Solsko mašo, kakor kaže sporočilo, so imeli vse dni med letom, le 17 dni v hudi zimi ne. Tudi so se po starodavai navadi učenci z učitelji vred vdeleževali pri vseh očitnih cerkvenih obhodih. Daril na koncu niso sicer mogli deliti, vendar so po veliki maši imeli slo-vesen sklep v gimnazijski dvorani, kjer so dijaki do-bili spričevala, izverstni bili očitno pohvaljeni, in med primerno vbranim petjem verstili se trije govori v nem-škem, slovenskem in latinskem jeziku. Prav tako! Ka-kor obžalujemo, da so v malih šolah odpravili šolske darila, tako tudi, da so v srednjih, na. pr. v Ljubljani, že nekaj let popustili očitne govore o slovesnem sklepu, in da se učenci razhajajo na zadnje brez vsaktere — časih tolikanj vesele in koristne spodbudive!

V Šmariji ni bilo kmali toliko ljudstva v prostorni cerkvi kakor pretečeno nedeljo, ko so naš prečastiti rojak mil. škof Mrak imeli ondi sv. mašo med obilnim spremstvom in pridigo. Prelepo in častitljivo sprejetje, veselje med vsim ljudstvom in obilno darovanje za mi-sijon razodeva ne le, da je ljudstvo terdno verno in bogoljubno, ampak tudi olikano ter vé spodobno ljubiti in spoštovati svoje rojake, ki so si z delom za človeštvo čast in ljubezen zaslužili. To pa tudi kaže, da je ljudstvo v dobrih rokah, v rokah vrednega so-šolca amerikkanskega višega pastirja preč. gosp. dekana M. Broliha. Pomnil bode daljni visoki popotnik gredé proti amerikkanski Šmariji priljudnosti, ki jo je doživel v Šmariji pod Ljubljano. (Znano je, da škofovski sedež ranjc. škofa Baraga je bil v začetku v amerikkanski Šmariji — „Saut S. Marie“ — in se je še le l. 1865 prestavil v Marquette.)

Iz Krašnje, 5. avgusta. — „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel, in da ti bo dobro na zemlji.“ Tako glasi se postava Gospodova, veljavna za vse čase, za vse ljudi. Kdor jo spolnuje, deležin je tudi njene ob-ljube, sreča spremlja ga že na zemlji. Zgodovina nam z obilnimi zgledi to poterjuje, le po duhu slepi človek tega ne vidi, to vse le naključju pripisuje. Da Bog spo-štovanje do starišev tudi v današnjih časih še vedno plačuje, poterditi zamore družina iz naših krajev.

1. avgusta je bila farna cèrkev na Berdu lepo okin-čana. Možnarji so zgodaj pokali; veselo zvonilo zvabilo je mnogo ljudstva k službi Božji. Obhajal je tu zlato svojo poroko Matija Dobovšek, kmet iz Cepelj, Berdske fare, rojen l. 1790, s svojo ženo Nežo, rojeno l. 1788. Matija je spoštovan mož. Že v mladosti veljal je za pridnega, modrega fanta; bil je lépega obnašanja in krotkega značaja, ter je slušal in vbogal sta-

*) Ta opombica je „Tagblattu“ priklicala takale dva vzdihljaja (!) iz britkih pers, češ, v blatovsko razsvetljenem 19. veku — pa še frančiskani na gimnaziji za profesorje! Naj grejo psevdoli-beralci gledat v Azijo, v Egipt, kakošna olika se razširja, kjer se cerkev in vera zatara.

**) Ker se o letošnji zrelostni preskušnji na ljubljanski gimnaziji marsikaj bere in razno govori, naj povémo iz popolnoma ver-jetnega vira, kako se je iztekla. Bilo je v 8. razredu 50 očit-nih učencev in trije vnanji. Izmed le-teh se jih 5 k skušnji ni oglasilo, 5 jih je odstopilo po pismeni, 3 so jo pobegnili med ustmeno, 7 je nezrelih za dva mesca, 1 za pol leta, in 1 za celo leto; 31 pa jih je dozorelo, med temi so trije iz-verstni.

riše. Poznej je bil vojak, kjer je tudi nepokvarjeno srcé ohranil. Oženil se je leta 1810; sreberno poroko je obhajal leta 1860; in zdaj 1. avgusta 1870 zlato. Mož Matija živil je svojo družino, 6 otrok, vedno pošteno in previdno s poljedelstvom in tesarijo. Tesaril je skoz 55 lét pri ljudéh, kateri so ga radi najemali; prepričani so bili, kjer je Matija delal, je bilo delo dobro. Otroke je vse pripravil h kruhu, ter jim je še vedno v pripomoč; ljubijo ga in so se ta dan veselili z vnuki okoli njega zbrali in ga spremili v cerkev. Žena je še vedno čversta; ne zamudi v svoji starosti službe Božje, če ravno je pol ure hodá v cerkev.

Spomina vredna je ta poroka, zakaj malokdaj se prigodi, da bi v današnjih časih ženin, nevesta in duhoven, ki jih posvečuje, šteli 233 lét, 10 mesecev in 8 dni skupaj. V. č. gospod Janez Burgar, fajmošter, 70 lét stari, so nagovorili starčeka v ginljivem govoru, ter ju k hvaležnosti nagibali do večnega Očeta za število lét, ktere so plačilo za spoštovanje starišev in za pravično življenje. Priporočili so oba mladim v molitev, nju pa opominjali še tudi večer življenja zvesto Bogu posvetiti. Ginjeni so otroci in vnuki starega očeta in mater spremili na dom, kjer so bili združeni pogostovani in so se po keršansko veselili. Tu se vidi očitni blagoslov za spoštovanje starišev. Mladi in stari otroci! posnemajte jih in dosegli bote srečne dni in dolgo življenje.

Iz Monsberg-a. (Zakasnjeno.) Povej, ljuba Danica, svojim bralcem, kako sladko in mirno je v Gospodu zaspala Johana Švaršnik, 24letna hči kupčevavca v Monsbergu u. Hirala je že dalj časa za sušico in zadnje tri mesce je morala večidel v postelji ostati. Bolečine so bile večkrat močno hude, tako, da se je bilo za njeno življenje bati. Ali pri vsem tem je bila poterpežljiva in v Božjo voljo vdana. Dala se je še o veliki noči dvakrat s sv. zakramenti previditi, po katerih je serčno pozelela. 1. roznika proti večeru je čutila, da se njena zadnja ura bliža; poklicala je torej še enkrat duhovna k svoji smertni postelji, rekoč: laglje mi je, če mi mašnik na strani stojijo. Začela je iz lastnega nagona klicati imena: Jezus, Marija, sv. Jožef, sv. Johana, in ti moj desni angelj varh, stoj mi na strani! Reklo se je njej: Angelj varh je tukaj. Res, tukaj je, je odgovorila, pa tudi moj Zveličar, Marija in sv. Jožef je tukaj. O kako lepa lilija je to, je izklicnila, dajte jo meni! Bolečine so vedno hujši prihajale, torej je prosila: prenesite me in dajte mi mertvaško svečo! Vse te in sledeče besede je govorila kakor zamaknjena in z zapertimi očmi: vse njene moči so jo bile že zapustile: le jezik je še govoril. Vsi pričujoči so s solznimi očmi pri njeni postelji stali ter poslušali, kako ljubeznjivo je od svoje matere, od babice, od bratov, od sester, od vsih okoli stoječih slovo vzela, vse za odpušanje prosila in se vsim skupaj za trud zahvalila, kterege so ž njo v bolezní imeli. Potem je s povzdignjenim glasom zaklicala: O kako lepe so vrata! kako lepa je hiša! kako lepa je hiša! kako lep je moj prestor! Ali veste, zraven koga bom sedela? In odgovorilo se ji: zraven Jezusa. Da, zraven Jezusa, je poterdila, pa Marija bo tudi zraven, je pristavila. O kako lepa si ti, Marija! Pa veste, je nadaljevala, Marija nima venca, ampak ima lepo krono s svitlimi zvezdami. Začelo je večno luč zvoniti. Z vso silo je še sama roke k molitvi sklenila, razločno naj slajši imena izgovarjala, še nekaj izdihljev storila, in — ni je bilo več. — Med njenimi molitvenimi bukvicami so se najšle: Marijin tempelj (Tempel Mariens) in Pot v nebesa (Der Weg in den Himmel), iz katerih je zlasti v svoji bolezni rada brala, dokler njej je bilo mogoče knjigo deržati. Ljubljena je bila od svoje poštene žlahte, ktera zlo po njej žaluje, spoštovali so njo vsi, kateri so jo poznali, zavoljo njenega lepega za-

deržanja in modrega obnašanja. Nje išejo zastonj oči revežev, katerim je bila njena roka vedno mila, otroci se jočejo po svoji miloserčni botri, ki njim je pri sv. kerstu in pri sv. birmi rada pristopila, cerkev je zgubila nad njo svojo dobrotnico. Še pred tremi mesci je rekla, da bo mašne plajše snažila in popravljala; ali ni ji bilo več mogoče. Belo oblečene dekleta so 4. rozn. njeno truplo k grobu zanesle, kjer se je po vsej pravici v pogrebem govoru reklo, da je bila kinč monsberške fare. Zdaj počiva na strani svojega očeta in svojega brata. Zlasti dekletam pa naj ona v vednem spominu ostane in naj njim v izgled bo! „Blagor mertvim, ki v Gospodu zaspijo: njih dobre dela gredo za njimi.“ B—z.

Iz Monakovega pišejo preč. vizitator o. Salezij Volčič 21. jul., da so ondotne redovne volitve (kapitel) v splošno zadovoljnost dokončane ter je dobra polovica njih naloge doveršena. Obiskali so vsih 26 samostanov, precej zdravi vse Parsko križem obhodili. Bil je na Parskem ude dni véliki prednik (general-minister) o. Bernardin a Portu Romatino, ki popotva s tajnikom in enim laikom v Vestfalijo, Belgijo in Francijo obhajat ondod provincijalni kapitel. Nadaljno popotvanje preč. o. Salezija je od ondod odmenjeno skoz Berlin, ali Prago in Bratislav na Poznansko, potem še le domú. — Provincijal za Parsko je izvoljen vis. č. o. Francišč Ks. Lochbauer. —

Iz Rima se nam piše še marsikaj, kar zadeva čerteto véliko sejo vesoljnega zbora, ki je bila 18. julija.

Po tem, ko je bila seja dokončana, se je vse gnjetlo v avli okoli sv. Očeta jim poljubovat noge in roke, in škofje od veselja, da je ta imenitna reč dognana, so se eden družega objemali in veselja jokali.

Ljudstvo pa, med njimi osebe naj imenitnejih stanov, je zunaj avle v baziliki sv. Petra očetom vesoljnega zbora roke in obleko poljubovalo, in s solznimi očmi so jim srečo vošili, da so tako imenitno in zaželeno določitev pripravili do zveršitve.

„S to določitvijo tega znamenitega dne,“ tako je govorilo vse in povsod, je sv. Duh zveršil svoje delo, in glas Gospodov se je dal slišati skoz usta cerkve, ki je zedinjena v vesoljnem zboru, da se vsi otroci te Kristusove cerkve objamejo zdaj v nezmerno veliki združbi in so vsi skupaj ena velika čeda z enim pastirjem, in da le edina želja napolnuje vse katoliške serca, naj bi se ta čeda po vsi zemlji razširila, in bil ta pastir spoznavan tudi po vsi zemlji.“

Iz Rima. Sv. Oče so s pismom (breve) 4. jun. 1869 privolili 50 dni odpustkov vsim tistim, ki s skesanim srcem molijo sledečo molitev v čast sv. Ane:

O blažena med vsimi materami, častitljiva sveta Ana, ki si imela hčer sebi podložno in pokorno Božjo mater, občudujem visokost tvoje izvolitve in milosti, s katero te je Najviši olepšal. — Sklenem se z Marijo, naj svetejši, vedno Devico v tem, da te častim, ljubim in se podám v tvoje varstvo. Jezusu, Mariji in tebi posvetim vse svoje življenje kakor slabo znamnje svoje vdanosti. Stori ti, o sv. Ana! da bo moje življenje sveto in vredno postalo večnega raja. Amen.

Ta molitev z odpustki se lahko daruje za duše v vica; tudi se lahko opravi pri očitni Božji službi.

Konstitucija iz 4. velike seje vesoljnega cerkvenega zbora.

II. poglavje.

Pervaštvo sv. Petra je stanovitno v rimskem papežu.

Kar je pa v sv. aposteljnu Petru vstanovil pervak pastirjev in véliki Pastir ovc Gospod Kristus Jezus cerkvi v večno zveličanje in vedno rast, to je treba, da

po ravno Tistega vstanovitvi ostane za vselej v cerkvi, ktera je zidana na skalo in bo vedno stala do konca sveta. Zakaj nihče ne dvomi, temveč vsim stoletjem je znano, da sveti in preblaženi Peter, pervak in glava apostoljnov, veri steber in podstava katoliške cerkve, ki je dobil ključe nebes od Gospoda našega Jezusa Kristusa, do sedanjega časa in vselej živi, gospoduje in sodi v svojih naslednikih, škofih svetega rimskega stola, kterege je on vstanovil in s svojo kervjo posvetil (Efeški zbor, sp. III. in sv. Pet. Kriz. I. do Eut. duh.) Kdor koli tedaj nasledva na tem prestolu svetega Petra, on po vstanovitvi Kristusa samega ima pervaštvo Petrovo nad vso cerkvijo. Je tedaj stanovitna naprava resnice, in sv. Peter ostane v sprejeti skalni trdnosti ter ni zapustil prejetega kermila cerkve. (Sv. Leon vel. gov. III. (drug. II) pogl. 3.) Iz tega razloga je bilo vselej treba, da so se vse cerkve, to je, vsi verniki okrog, vjemale z rimsko cerkvijo zavoljo njene mogočniji prednosti, zato, da se kakor udje zedinjeni z glavo stekajo v edinstvo življenja na tem sedežu, iz kterege izvirajo pravice častitjivega občestva. (Sv. Iren. zop. kriv. b. III p. 3. in list. zbor. ogl. I. 381 do Grac. ces. p. 4. Prim. Pij VI brev. „Super solid.“) Ako tedaj kdo porече, da sv. Peter nima po vstanovitvi Kristusa samega ali po božjem pravu vednih naslednikov čez vso cerkev; ali pa da rimski papež ni naslednik sv. Petra v taistem pervaštvu: bodi izločen.

Iz Jeruzalema piše podvodja avstrijskega gostišča prečast. gosp. vodju Hrovatu med drugim, da zavoljo velike revšine med ondodnim ljudstvom je očitna varnost precej spodkopana; med Jeruzalemom in Jafó so se dogodili že posamezni ropi in ravno undan je bil en vojak vstreljen. — Kobilice so letos ondi storile veliko škodo, akoravno jih ni bilo toliko, kakor druge leta.

Razgled po svetu.

Odpravi konkordata po Beustu nočejo časniki nič kaj dobrega napovedovati. Spomina vredno je, kako celo katoliški cerkvi sploh ne prijazna „Reform“ piše o tej reči. Pravi namreč med drugim: „Brez okolišin povemo, da dve naj novejši, sami na sebi naj tehtniji vladni djanji ste že naprej nesrečni. Mislimo pa odpravo konkordata in razrešenje českega deželnega zbora... Odprava konkordata pri liberalcih očitno nima tistega vspeha, ki ga je vlada želela in si ga mislila, — to djanje bo minulo skorej brez sledi; vlada ni s tem ne enega prijatla pridobila, samo po sebi pa se razume, da je število nasprotnikov pomnožila. Ne vojskino kipenje, ampak čutstvo za pristojnost je vzrok, zakaj se liberalci za odpoved konkordata skorej ne zmenijo. Celo naj dolečniji nasprotniki konkordata čutijo, da čas in nagibljeji (motiviranje) za odpravo so slabo izvoljeni, da djanje ne bo imelo doželenih, ampak nasprotne posledke. Prav nekoristno spomina vredno je, da ravno staro-katoliška Avstrija je prva država, ki stopa zoper novo od vstavnopravno poklicanih vradov (organov) sklenjeno napravo katoliške cerkve, in sicer z enostransko odpovedjo dvestranske pogodbe. Nočemo ponavljati ostrih izrazov „Reforme“, s kterimi graja nagibljeje, kakor bi bil papež po določilu nezmotljivosti v svojem bistvu kdo drugi postal. Le ti po njeni misli sum budé, da z njimi se ni hotlo papeštvu samo škodovati, ampak ga tudi zasmehovati. Silo neprijeten vtis dela to, pravi dalje, da so z odpravo konkordata čakali ravno trenutka, ko se papež nahaja v veliki stiski, v naj večji nevarnosti, da zgubi svojo časno gospostvo. Proštév nasledkov tega djanja se bodo skazal čisto nasproten. Papež ostane v vsih okolišinah duhovno mogočen, in katoliška cerkev bode boj nadaljevala. Ona ima na Avstrijskem toliko

zvestih vércév, da je na svojem polji močnejši, kakor pa vlada na svojem id.

Tudi „Vaterland“ in drugi oistro pišejo o tem djanji, ker res je čudno, da se hoče s tim državi pomagati, kar žali naj boljši katoličane in ravno zato tudi naj zvestejši državljane.

Iz Rima naznanujejo, da se laške kardela zbirajo ob mejah sedanje papeževe državnice. Papeževe kardela se bojo v bran postavile, ako bi Lah hotel prestopiti, in Prus je menda oistro in kratko Lahu rekel, da vsaka stopinja v Rim bo spoznal za prelom nobenostranosti. Čudno je, da ravno ko so jeli sovražniki katoliške cerkve prav veselo naznanovati, kako francoski vojaki Rim zapušajo, so jeli pa tudi Francozi pred Prusi prav hitro proti Parizu teči. Zapušenje Rima po Francozih in odpravljenje konkordata po Beustu zadene v eno dobo.

Sedanje stoletje, kakor je znati, hoče svojo oliko skazovati z napuhom in šopirjenjem, ki nikomur razun sebi nič ne privoši, in pa z morijo in klanjem ljudi. Ni dosti, da so iznašli puše, s kterimi streljajo naglo kakor bi dež lil, spravili so na dan tudi nove karteče mitraljke, s kterimi še hitreje krogle sujejo na nasprotnike. Pa tudi to jim še ni dosti; Napoleon menda ima že spet nove mesarnice za ljudi, ki jih imenujejo bombarde in so bojda toliko hujše mem novih mitraljk, kolikor hujši so mitraljke mem vsih poprejšnih bojnih klavšnic in mesarij. Če je res?

Prašanje je pa, če so ljudje res hrošči ali keabri ali kaj enacega, da se smejo tako neusmiljeno klati, streljati in pobijati? — Kdaj se bode svet že zmodril? In zakaj so te stravovite vojske? Ali ne za nasitovanje napuha prevzetnežev, zlasti iz višjih stanov, ki niso zemlje, maševanja pa gospodovavstva nikoli siti.

Ker so pa vojske nasledki greha sploh, imamo pač vzrok pokoro delati, da bi tudi nas te nesreče ne zadele, zraven pa moliti: Vojske, kuge, lakote: reši nas, o Gospod!

Stan prusko-francoske vojske je taki-le: 2. t. m. so bili Prusi pri Saarbrücken-u precej hudo tepeni in so se umaknili z obmestnih višav in iz mesta. Od tistega časa pa so Francozi zmiraj nesrečni; otepli so jih 4. t. m. Prusi pri Weissenburgu, in posebno 6. t. m. pri Wörthu in Saarbrücken-u, ki so ga Francozom zopet vzeli. Francoska armada vsa se je nato jela umikati v notranje svoje dežele proti Metz-u in Nancy u ob reki Mozeli, kjer se utegneta leva v veliki vojski spopasti. Boj bode strašan, ker Nemčija ima menda milijon sto štiri in dvajset tisuč oboroženih vojakov na nogah zoper Francoza, kteri bo tudi vse moči nategnil, zakaj Napoleonu gre najberže za prestol in za vse. Oslabljena bodeta gotovo oba, poprej ne bo nobeden jenjal. Obá sta tepena vredna, zato se tepeta eden drugega. Dosedanje Prusove vspehe pripisujejo temu, da je z zbrano silovito močjo manjši francoske kardela prehitel; tako je oslabil nasprotniku desno in levo krilo, in le središnje truplo mu je še ostalo celo. Pri Wörthu je pruski dedni kraljevič premagal preslavnega francoskega generala Mak-Mahona. 6. t. m. ste se zedinili veliki pruski armadi pri Neunkirchen-u in jo udarile za Francozom. V Parizu je zavoljo tolikih nesreč velik vriš in bojé se punta.

Da bode velika bitva skor gotovo ob Metz-u, kaže to, da se vsa francoska vojna ondi zbira. Vojvodi Faily, Mak-Mahon, Bazaine, so bili že 9. t. m. ondi s svojimi kardeli, in Frossard se je bližal.

Vse Francosko se oborožuje. K armadi bo pritisnilo tudi 40.000 mornarskih vojakov; 400.000 pariških mestnjanov bode Pariz branilo; vsi delavci dobé orožje; — tudi čez 40letni možje segajo po orožji.

Razne novice. Z Dunaja se je menda telegrafiralo

v Pariz, da Beust ima v rokah dokaze, da je Bismark l. 1866 Napoleonu ponujal Luksenburg in Belgijo v plačilo zato, da bi oba skupno delala zoper Avstrijo. — „Triesterica“ naznanjuje, da kranjski deželni zbor bode pričel svojo delavnost s pismom do cesarja, v katerim se bode pritožil, da ktere koli postavbe so bile sklenjene v korist slovenskega naroda, še zmiraj niso poterjene. V tacih okolišinah da bi zbor s svojim zborovanjem deželi le nove stroške delal. — Parska zbornica je 19. jul. pod velikim pritiskom sklenila, da se hoče ob strani Prusije vdeležiti vojske zoper Francoza. — Laška vlada neki zbira v Veroni veliko vojaštva, — govore o 60.000. — Papežev poročnik mlgsp. Chigi v Parizu je v Rim poklican. Govori se, da se ne poverne več. — Pruski poslanec v Rimu je odšel v Berlin dobiti pravil, kako se mu je obnašati. — Tajéliberalci v Gradcu so 1. avg. napravili veselico v prid ranjenih nemških vojakov. Med igrami je bil tudi „der letzte Jesuit.“ („Poslednji jezuit...“ Raji naj bi bili napravili: „Poslednji liberaluh.“) Čisti dohodki znašajo celih 27 soldkov. — Henrik pl. Gagern, hessen-darmski poslanec na Dunaju, l. 1848 predsednik frankobrodskega zbora, se je vernil v naročje katoliške cerkve. To spreobrnjenje ima gotovo večí moralno tehtnost kakor 50 napihnjenih praznovercev, ako se štulijo, da prestopijo k ničverstvu, ki so že poprej čepinasti ničverci. Kako bo neki taki vero zavergel, ki je nima? — Ker so se delavske družbe bile jele tudi v oziru na vlado in postavbe rogovilsko obnašati, jih vlada zaporedoma razrešuje. Pravilo se je davno poprej, da njih rovarstvo ne bo ostalo le pri cerkvi in katoliškem duhovstvu.

Iz Ljubljane. Dominik Savio, 2. zvezek knjižic, ki jih izdaje katoliška družba, je ravnokar prišel na svetlo. Obsega nadaljno življenje priserčnega mladenčka Dominika in pa drugi spis: „Kaj naj si misli in na katero stran naj se oberne katoliški Avstrijan v sedanji vojski. Spisal gr. V. Vurmbrand.“

Družniki katoliške družbe dobivajo te knjižice brez plače, za druge so po 10 kr.

Gg. katehetom, fajmoštrom in drugim prijatlom mladine živo priporočamo, naj delé te knjižice pridnim otrokom namesto podobíc, ali kakor si bodi, za njih pridnost zlasti ob koncu šolskega leta itd. Res, da je življenje Dominikovo v več knjižicah, toda vsaka ima že nekako celoto tudi sama za se, ker je življenje razdeljeno v poglavja, ter ima prvi zvezek zglede in nauke za naj manjši otročiče, potlej pa za nekoliko večí. Gospodje sami, kakor tudi starši in redniki utegnejo zajemati brez števila dobrih misel za lepo odgojo mladine iz prelepega življenja Dominika, ki je nedavno v sluhu svetosti umerl, kakor bode konec pokazal.

Razprodajavci teh knjižic dobivajo po 20 odstotkov za svoj trud; naj se torej oglasijo, kateri to nalogo sprejmejo; zakaj družba ima namen po tej poti narodu koristiti, mu k nravnosti pripomoči, in prizadevala si bode prav koristne bukve med ljudstvo spravljati.

Iz Štajerskega se nam piše, kako gerdo je divjal neki prenapetež iz togote, da ni bil izvoljen njemu povšečni liberalca v deželni zbor, ampak domoljub. Preklinjal je, „da je zdaj papež Bog postal, in kdor ga ne bode za Boga veroval, da bo „ferdaman“ itd. in motil je ljudi, „da je boljši druga vera, kakor papeževa.“ — Je pa tacih enako hudobnih kakor telečje neumnih bahačev tudi po drugih krajih sem ter tje kaj. Na Solnograškem je rekel eden tacih: „Ker ne spoznam četertega boga, ki se je prikazal v osebi Pija IX, torej stopim iz katoliške cerkve.“ Ta strašni modrijan se je dozda ponašal za „dobrega katoličana;“ lejte tedaj, ta mož

je že kakor „dober katoličan“ veroval v: „tri bogove!“ To je učenost, to je olika novoliberalnih bahačev!!!

K temu kratko zgodbico, kako pa vedo v resnici olikani pa nepopačeni mladenči katoliško vero ceniti, pa kdo je na smertni postelji „dober katoličan.“

Dominik Savio, ki je pred malo leti v Torinu umerl v sluhu svetosti, prileti neki dan s polno sapo k svojemu duhovnemu predniku v vstavu Salezijanišu, in kliče: „Urno, urno z menoj, lepo delo čaka!“ „Kam me hočeš peljati?“ ga praša vodja. „Le hitro, le hitro!“ je odgovor. Pomišljeval sem še, pravi g. Bosko, ker sem pa druge krati že skusil tehtnost tacih vabil, sem se vdal. Grem z njim. Hiti iz hiše, — po eni ulici, — po drugi, — še po eni — brez oddiha, brez besedice; zavije poslednjič v drugo ulico, jaz pa z njim od vrat do vrat, dokler se ne ustavi. Stopa čez stopnice — do tretjega nadstropja, močno za zvonec potegne. „Tukaj noter,“ reče in berž odide.

Odpró se vrata. „Oh berž berž, če ne bo prepozno! Moj mož — nesreča — je bil protestant postal; zdaj umira in prosi za Božjo voljo, da bi mogel umreti kakor „dober katoličan.“ Komaj da je v naj večí naglici vravnana zmedena vest tega reveža, pride lastni duhoven tistega oddelka, ki so ga bili že prej poklicali, pa naj berže bolj deleč — bi ga bil zamudil, ko bi uni angele s toliko naglico ne bil pripeljal g. Boskota. Komaj da ga je še samo na enem kraju pomazilil, že je bil merlič.

Neki dan oprašuje gosp. Bosko dečka Dominika: kako je on to vedil, da je ondi bolnik? Priserčna nedolžnost pa gospoda britko v oči p-gldda in se zjoka. Ni ga več potem vprašal zastran te reči.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Prestavljeni so naslednji čč. gospodje: Jan. Novak, duh. pomočn., iz Dol v Mošnjé; — Ant. Masterl, novoposv., v Dole; — Al. Rožič, z Gradca v Železnike; — Alojzi Puc z Dovjega v Grad; — Pet. Habjan, semeniški duh., na Dovje; — Šim. Zupan, novoposv., v Višnjo goro; — Jan. Lapajne iz Doline v Prečino; — Val. Klobus, novoposv., v Dolino; — Leop. Klinar iz Radoljce na Rako; — Jan. Košmelj iz Postojne v Radoljco; — Ant. Žigur, novoposv., v Postojno; — Fr. Vrančič, novoposv., v Čemšenik; — Ant. Štenovec, novoposv., v Begnje; — Matija Absec s Poljan v Svibno.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Od neke osebe v posebni, dobri namen 1 gl. sr. — Eliz. Caf, vdova, 1 gl. sr. Prosi sv. blagoslov v življenji in v smerti. G. J. K. 1 gl.; prosi blagoslova, da bi zamogel v svojem stanu pobožno živeti.

Za mil. škofa Mraka. Neimenovana roka 1 tol. za 2 gl. 12 kr. st. den. Vdova Eliz. Caf 1 gl. — Iz Loke 1 gl. — G. J. K. 1 gl. — Dobrotnica 1 gl. sr. — Iz Nov. mesta preč. gospodje: Prošt Š. Vilfan 10 gl.; kan. J. Žagar 1 gld. 40 kr.; kan. Fr. Prusnik 2 gld.; kan. Fr. Anžlovar 1 gl.; gosp. vik. Fr. Cirar 1 gl.

Za pogor. v Martinjaku. G. J. K. 50 kr. — Iz boh. Bele 3 gl. — G. ... č 2 gl.

Za pogorelce v Šent-Rupertu. G. J. K. 50 kr. — Iz boh. Bele 4 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Dopisniku od Dr.: Ostudnosti, ki pišete, da jih je govoril g. W. zoper duhovstvo, vero, sv. Očeta, so tako gerde, da si ne upamo „Danice“ z njimi skruniti. Ako je to res, in če gospod tako brez vse sramožljivosti laže, obrekuje in ljudi pohujšuje, znate iskati pravice, ktera se ne more odreči; se je še vendar na svetu. Iz Gr. prejeli.